

ΛΟΜΒΑΡΔΙΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2007
Γραφείο ΟΕΥ Μιλάνου

Η **Λομβαρδία** είναι περιοχή της βόρειας Ιταλίας. Βρίσκεται στην καρδιά της Ευρώπης και είναι το σταυροδρόμι μεταξύ των κύριων οδικών αξόνων Ανατολής-Δύσης (ανάμεσα στην Ιβηρική χερσόνησο και τα Βαλκάνια-*Corridor V* Λισαβόνα-Κίεβο) και Βορά-Νότου (ανάμεσα στην ηπειρωτική Ευρώπη και τη Μεσόγειο-*Corridor I* Βερολίνο-Παλέρμο). Στο βόρειο τμήμα βρίσκονται οι Λομβαρδικές Άλπεις (3.678 μ.). Στη συνέχεια ακολουθεί η πεδιάδα του Πάδου, που διαρρέεται απ' το μεγάλο αυτό ποτάμι της Ιταλίας που την κάνει την πιο εύφορη πεδιάδα της Ευρώπης. Η συνολική της έκταση είναι 23.861 τ. χιλ. (47% πεδιάδες, 40% βουνά και 13% λόφοι). Είναι η τέταρτη μεγαλύτερη, σε έκταση, περιοχή της Ιταλίας μετά τη Σικελία, το Πεδεμόντιο και τη Σαρδηνία.

Δημογραφία-Πληθυσμός-Εκπαίδευση-Κουλτούρα

Έχει την υψηλότερη συγκέντρωση κατοίκων, επιχειρήσεων και πλούτου. Αντιπροσωπεύει το 16% του συνολικού πληθυσμού της χώρας με περίπου 9,5 εκ. κατοίκους, με το 24% αυτών να είναι κάτω των 25 χρόνων και το 17,4% άνω των 65. Κυριότερη και γνωστότερη πόλη είναι το Μιλάνο.

Όσον αφορά την εκπαίδευση σημειώνεται ότι υπάρχουν 11 Πανεπιστήμια στο Μιλάνο με 45 πανεπιστημιακά τμήματα όπου φοιτούν περί τους 174.000 φοιτητές ετησίως εκ των οποίων οι 5.000 είναι αλλοδαποί ήτοι το 10% του συνολικού αριθμού φοιτητών της χώρας.

Στον τομέα των τεχνών και θεαμάτων να αναφερθεί ότι το Μιλάνο διαθέτει 54 θέατρα και κέντρα συναυλιών μεταξύ των οποίων το παγκοσμίως γνωστό *Teatro alla Scala*, το οποίο έχει 2.030 θέσεις και φιλοξενεί κάθε χρόνο 12.000 παραστάσεις. Η πόλη διαθέτει επίσης 5 μόνιμες συμφωνικές ορχήστρες και περί τους 100 κινηματογράφους.

Υποδομές

Το οδικό δίκτυο εκτείνεται σε μια απόσταση άνω των 58.000 χλμ. Ενώ το σιδηροδρομικό δίκτυο έχει έκταση 2.000 χλμ. (το 9,7% του ιταλικού σιδηροδρομικού δικτύου). Περίπου 1.770 τρένα κινούνται ετησίως στις 36 γραμμές καλύπτοντας 32 εκ. χλμ. (13% του ιταλικού συνόλου) εξυπηρετώντας 500.000 επιβάτες ημερησίως στους 409 σταθμούς του τοπικού δικτύου. Η Λομβαρδία διαθέτει 3 διεθνή αεροδρόμια: Το Μαλπένσα, το Λινάτε και το Όριο αλ Σέριο. Το 2006 περίπου 37 εκ. επιβάτες χρησιμοποίησαν τα ανωτέρω αεροδρόμια σημειώνοντας μια αύξηση της τάξης του 9,35% σε σχέση με το 2005 (9.696.515 επιβάτες το Λινάτε, 21.767.267 επιβάτες το Μαλπένσα και 5.244.794 το Όριο αλ Σέριο). Η διακίνηση εμπορευμάτων αυξήθηκε κατά 5,18% σε σχέση με το 2005 φτάνοντας τους 589.000 τόνους.

Όσον αφορά τον τομέα των *logistics* στους 20 σταθμούς συνδυασμένων μεταφορών (*intermodal terminals*) διακινούνται περίπου 400 εκ. τόνοι εμπορευμάτων ετησίως.

Εξωτερικό εμπόριο ανά μέσο μεταφοράς για το 2006 (σε χιλ. ευρώ)

	Λομβαρδία		Ιταλία	
	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές
Θαλάσσιες μεταφορές	28.018.387,70	19.146.342,80	111.191.098,00	83.720.838,30
Σιδηροδρομικές μεταφορές	3.852.046,50	1.153.907,60	18.506.189,80	5.941.754,60
Οδικές μεταφορές	62.717.197,30	50.351.394,90	138.336.777,80	161.827.248,10
Αεροπορικές μεταφορές	8.412.513,10	7.979.643,40	20.031.319,40	27.316.065,00
Άλλοι τρόποι μεταφοράς	11.366.551,10	456.622,10	20.583.127,40	1.159.417,70
Μη δηλωμένα	12.791.917,80	13.931.613,70	39.699.971,60	47.027.043,10
ΣΥΝΟΛΟ	127.158.613,50	93.019.524,60	348.348.484,00	326.992.357,80

Πηγή: Κέντρο Ερευνών Εμπορικού Επιμελητηρίου Μιλάνου, στατιστικά στοιχεία Istat

Οικονομία

Η Λομβαρδία αποτελεί μία από τις 4 «ΜΗΧΑΝΕΣ» ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ, μαζί με τις: Βάδη-Βιττεμβέργη (Γερμανία), Καταλονία (Ισπανία) και Ρον-Άλπεις (Γαλλία), και μια από τις πλουσιότερες περιοχές στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με κατά κεφαλήν ΑΕΠ 30.430 ευρώ το 2005, μεγαλύτερο κατά περίπου 35% από τον μέσο ευρωπαϊκό όρο. Η οικονομία της περιοχής αντιπροσωπεύει το 1/5 της ιταλικής οικονομίας, με ΑΕΠ 255 δις. ευρώ το 2004 που ισοδυναμεί με το 21,1% του Εθνικού ΑΕΠ. Οι επιχειρήσεις που είναι εγκαταστημένες στη Λομβαρδία αντιστοιχούν στο 15% του συνόλου της χώρας (ο αριθμός τους είναι περίπου 808.519 (23% joint-stock εταιρείες, 22% κοινοπραξίες, 54% ατομικών συμφερόντων και 1% άλλου τύπου). Η Λομβαρδία είναι βιομηχανική- αγροτική περιοχή. Κυριότερο βιομηχανικό κέντρο είναι το Μιλάνο. Στην περιοχή βρίσκεται αναπτυγμένη η βιομηχανία αυτοκινήτων και γενικά των μεταφορικών μέσων, των διάφορων εργαλειομηχανών, ηλεκτρονικών, των οργάνων και των συσκευών ακριβείας καθώς κι η πολεμική βιομηχανία. Αναπτυγμένη ακόμη είναι στην περιοχή αυτή η μεταλλουργία, η χημική βιομηχανία κι η υφαντουργία. Η χειροτεχνία αντιστοιχεί στο 1/6 του περιφερειακού οικονομικού συστήματος και αντιστοιχεί στο 18-20% του συνόλου του κλάδου σε εθνικό επίπεδο. Η Λομβαρδία αποτελεί το σημαντικότερο χρηματοοικονομικό κέντρο της Ιταλίας. Οι χορηγήσεις και οι καταθέσεις αντιπροσωπεύουν το 25,8% και το 23,4% αντίστοιχα του εθνικού συνόλου. Το Χρηματιστήριο εδρεύει στο Μιλάνο και απορροφά το 90% του κεφαλαίου της χώρας και των εμπορευματικών συναλλαγών. Περί τις 3.712 ξένες και πολυεθνικές εταιρείες έχουν τα κεντρικά γραφεία τους στη Λομβαρδία.

Το ποσοστό των υπηρεσιών στην οικονομία της περιοχής είναι της τάξης του 62%, της βιομηχανίας της τάξης του 36%, και της γεωργίας της τάξης του 2,1%.

Οι τρεις μεγαλύτερες εταιρείες αξιολόγησης στον κόσμο, η Moody's, η Standard & Poor's και η Fitch συμφώνησαν να αποδώσουν στη Λομβαρδία καλύτερη αξιολόγηση από αυτή που έδωσαν στην Ιταλία ως χώρα, δείχνοντας έτσι την εξαιρετική χρηματοοικονομική πιστότητά της. Οι ανωτέρω εταιρείες επιβράβευσαν την ισχυρή πολιτική σταθερότητα, την ποιότητα της διοίκησης και των συστημάτων ελέγχου, την ακρίβεια των

τοπικών ισολογισμών, την υπερπήδηση όλων των προβλημάτων στον τομέα της υγείας και το χαμηλό επίπεδο χρέωσης σε σχέση με τα υψηλά επίπεδα ρευστότητας. Η αξιολόγηση της περιοχής είναι από τις υψηλότερες στην Ευρώπη, όχι μόνο στον δημόσιο τομέα αλλά και στον τομέα των επιχειρήσεων και των τραπεζών.

Εξωτερικό Εμπόριο

Το εξωτερικό εμπόριο ανέρχεται, για το 2006, σε 127 δις. ευρώ σε όρους εισαγωγών, ισοδύναμο με το 28,4% του εθνικού συνόλου και σε 93 δις. ευρώ σε όρους εξαγωγών, ισοδύναμο με το 30% του εθνικού συνόλου. Το 52,3% περίπου των ιταλικών πολυεθνικών επιχειρήσεων έχουν βάση στη Λομβαρδία. Οι εξαγωγές της Λομβαρδίας, το πρώτο εξάμηνο του 2006, αυξήθηκαν κατά 10,2% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2005. Στην αύξηση αυτή συνέβαλε κυρίως ο κλάδος των μετάλλων και των προϊόντων από μέταλλο (28,6%), οι μηχανές και οι μηχανικές συσκευές (10,1%), τα μέσα μεταφοράς (6,6%), το ύφασμα και ο ρουχισμός (5,4%). Οι εξαγωγές χημικών προϊόντων αυξήθηκαν κατά 2,7%. Οι εξαγωγές προς τη ζώνη του ευρώ αυξήθηκαν κατά 8,1% (8,9% προς τη Γερμανία). Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση των εξαγωγών προς τα νέα κ-μ της Ε.Ε. (17,4%) και προς την Κίνα (22,2%) ενώ έχουν μειωθεί προς τις ΗΠΑ. Οι εισαγωγές σημείωσαν αύξηση κατά 15,3% (η Ιταλία στο σύνολο ως χώρα σημείωσε αύξηση κατά 15,2%).

Οι εξαγωγές της Λομβαρδίας, για το πρώτο 6μηνο του 2007, αυξήθηκαν κατά 5 δις. ευρώ σε σχέση με το πρώτο 6μηνο του 2006, συμβάλλοντας έτσι σε μια αύξηση του 14% των εξαγωγών προς τις χώρες της ΕΕ των 27. Η Λομβαρδία εξάγει συνολικά όσο η Φινλανδία, η Ελλάδα, η Βουλγαρία και η Εσθονία μαζί. Στον τομέα των υφασμάτων, ρούχων, μηχανών και επίπλων εξάγει περισσότερο απ' ό,τι όλη η Ισπανία.

Εισαγωγές-Εξαγωγές για το 2006 στη Λομβαρδία

Περιοχή	Εισαγωγές	Εξαγωγές
Varese	5.778.148.200	8.512.669.800
Como	2.785.118.300	4.705.228.300
Sondrio	454.736.200	559.482.500
Milano	84.690.025.100	40.797.607.500
Bergamo	8.232.928.000	11.696.957.800
Brescia	8.687.880.900	12.157.664.400
Pavia	5.701.066.600	2.784.688.800
Cremona	3.511.908.000	2.848.289.300
Mantova	3.518.020.800	4.518.681.900
Lecco	1.979.415.700	3.230.761.000
Lodi	1.819.365.600	1.207.493.300
Lombardy	127.158.613.500	93.019.524.600
Italy	348.348.484.000	326.992.357.800

Πηγή: Κέντρο Ερευνών Εμπορικού Επιμελητηρίου Μιλάνου, στατιστικά στοιχεία Istat

Διεθνές Εμπόριο στην επαρχία του Μιλάνου Απόλυτες τιμές για το 2006

Χώρες	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Ισοζύγιο (σε ευρώ)
Συνολική Αξία	84.690.025.148	40.797.607.498	-43.892.417.650
Ποσοστό για το 2006			
Ε.Ε. 27	62,56%	51,14%	-32.121.007.559
Ευρώπη	75,99%	65,73%	-37.543.948.797
NAFTA	3,48%	10,08%	1.162.943.166
Αμερική	5,11%	12,52%	785.478.952
Ασία	13,79%	16,51%	-4.940.502.860
Αφρική	5,04%	4,10%	-2.597.109.842
Ωκεανία και άλλες	0,07%	1,14%	403.664.897

Πηγή: Κέντρο Ερευνών Εμπορικού Επιμελητηρίου Μιλάνου, στατιστικά στοιχεία Istat

Εξωτερικό Εμπόριο ανά τομέα προϊόντων για το 1ο εξάμηνο 2006 (σε εκ. ευρώ)

Προϊόν	Εξαγωγές		Εισαγωγές	
	1 ^ο τρ. 2006	Μεταβολή %	1 ^ο τρ. 2006	Μεταβολή %
Γεωργικά προϊόντα, προϊόντα αλιείας	133,2	5,7	927,6	9,4
Προϊόντα εξορυκτικής βιομηχανίας	121,9	-18,4	8.935,80	63,7
Τρόφιμα, ποτά, καπνός	1.666,60	9,9	2.811,80	16,3
Υφάσματα, ρουχισμός	4.084,10	5,4	2.679,50	15,5
Δέρμα ζώου και δερμάτινα	636,3	5,6	582,2	12,6
Προϊόντα από ξύλο, φελλό, άχυρο	202,8	18,2	385,7	11,7
Χαρτί, τυπογραφία, εκδόσεις	872,6	8,8	1.120,20	1,7
Ανθρακας, είδη πετρελαίου και πυρηνικής καύσης	198	69,3	490,1	39,2
Χημικά προϊόντα και συνθετικές και τεχνητές ίνες	6.570,60	2,7	11.494,10	5,3
Προϊόντα από γόμα και πλαστικά υλικά	2.139,50	7,5	1.262,80	6,1
Προϊόντα επεξεργασίας ορυκτών, μη μεταλλικά	599,7	15,6	552,9	4,6
Μέταλλα και μεταλλικά προϊόντα	7.561,40	28,6	8.073,80	28,8
Μηχανές και μηχανικές συσκευές	9.724,60	10,1	4.679,40	0,8
Ηλεκτρικές συσκευές και οπτικά είδη	5.586,40	3,9	12.119,00	6,3
Μεταφορικά μέσα	3.429,70	6,6	5.587,70	8,1
Άλλα προϊόντα μεταποίησης	1.652,90	10,3	970,2	10,7
Ηλεκτρική ενέργεια και φυσικό αέριο	80,6	400,2	298,7	18,6
Προϊόντα άλλων δραστηριοτήτων	51,1	-0,1	277,4	7,7
ΣΥΝΟΛΟ	45.311,80	10,2	63.248,80	15,3

Πηγή: Istat

Εξαγωγές της Λομβαρδίας ανά περιοχή κατά το πρώτο 8μηνο 2007 (σε εκ. ευρώ)

Επαρχία		Ιαν.-Αυγ. 2007	Μεταβολή % 07/06
1	Milano	28.556	9,3
2	Brescia	9.146	16,3
3	Bergamo	8.518	13,88
4	Varese	6.083	11,76
5	Como	3.447	12,98
6	Mantova	3.397	18,07
7	Lecco	2.423	18,54
8	Cremona	2.033	14,41
9	Pavia	2.060	13,12
10	Lodi	855	11,62
11	Sondrio	414	10,7
Σύνολο Λομβαρδίας		66.932	12,26

Πηγή: Istat

Εξαγωγές της Λομβαρδίας ανά σημαντικότερο τομέα κάθε περιοχής κατά το πρώτο 6μηνο 2007 (σε εκ. €)

Επαρχία και κύριος τομέας	Πρώτο 6μηνο 2007	Μεταβολή % 07/06
Milano (μηχανές και μηχανικές συσκευές)	4.581	16,45
Brescia (Μέταλλο και μεταλλικά προϊόντα)	2.594	23,58
Bergamo (μηχανές και μηχανικές συσκευές)	1.572	15,93
Varese (μηχανές και μηχανικές συσκευές)	1.318	8,29
Como (ύφασμα, ρουχισμός)	749	3,17
Mantova (μέσα μεταφοράς)	524	30,67
Lecco (Μέταλλο και μεταλλικά προϊόντα)	813	29,25
Cremona (Μέταλλο και μεταλλικά προϊόντα)	642	17,80
Pavia (μηχανές και μηχανικές συσκευές)	327	10,85
Lodi (χημικά προϊόντα και συνθετικές ίνες)	307	-1,60
Sondrio (Μέταλλο και μεταλλικά προϊόντα)	110	17

Πηγή: Istat

Οι κύριες χώρες εισαγωγείς των προϊόντων της Λομβαρδίας κατά σειρά μεγέθους για το 2006 (σε εκ. €)

Χώρα	Πρώτο 6μηνο 2007	% Μεταβολή 07/06
Γερμανία	7.328	14,79
Γαλλία	6.152	8,35
Ισπανία	3.551	9,8
ΗΠΑ	3.094	-15,6
Ηνωμένο Βασίλειο	2.494	1,26
Ελβετία	2.663	6,1
Βέλγιο	1.246	17,22
Ρωσία	1.213	33,6
Κάτω Χώρες	1.172	5,59
Κίνα	1.146	14,83

Πηγή: Istat

Οι 10 χώρες στις οποίες σημειώθηκε η μεγαλύτερη αύξηση εξαγωγών προϊόντων βιομηχανικής μεταποίησης για το 2006 (σε εκ. €)

Χώρα	Πρώτο 6μηνο 2007	Μεταβολή % 07/06
Σαουδική Αραβία	669	74,22
Η.Α.Ε.	649	56
Κατάρ	203	53,8
Ρωσία	1.211	33,7
Μαλαισία	134	30,1
Νιγηρία	144	29,7
Πολωνία	1.114	27,75
Ινδία	418	25,9
Τυνησία	336	23,99
Ουκρανία	218	23,86

Πηγή: Istat

Διεθνοποίηση επιχειρήσεων

Η Λομβαρδία, περιλαμβανομένης της περιοχής του Μιλάνου, είναι επίσης σημαντική περιοχή για την Ιταλία όσον αφορά τη διαδικασία παγκοσμιοποίησης δια μέσου των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, όπως δείχνουν και οι υπόλοιποι οικονομικοί και βιομηχανικοί δείκτες.

Το 2005 υπήρχαν 3.569 επιχειρήσεις με ξένη συμμετοχή και με έδρα τη Λομβαρδία. (το 52,1% του συνόλου της χώρας), απασχολούσαν 419.000 εργαζομένους (το 48,2% του συνόλου της χώρας) και είχαν τζίρο 189.000 ευρώ. Στο Μιλάνο μόνο είχαν την έδρα τους 2.858 εταιρείες (το 41,7% του συνόλου της χώρας), με 329.000 εργαζομένους και τζίρο 163,5 δις. ευρώ. Οι τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται οι εταιρείες με ξένη συμμετοχή είναι: πληροφορική, τηλεπικοινωνίες, logistics και εμπορικές δραστηριότητες. Οι χώρες προέλευσης των εταιρειών είναι: η Ελβετία, η Γαλλία, οι ΗΠΑ και η Γερμανία. Να σημειωθεί ότι τα τελευταία 15 χρόνια η Λομβαρδία και το Μιλάνο μείωσαν κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες το ειδικό τους βάρος σε απασχολούμενους και σε τζίρο των πολυεθνικών επιχειρήσεων ως ποσοστό στο σύνολο της χώρας. Παρατηρείται μια μετακίνηση της έδρας κάποιων πολυεθνικών εταιρειών προς άλλες περιοχές της χώρας όπως η **Εμίλια-Ρομάνια, το Λάτσιο και το Βένετο**. Κάποιες εταιρείες του ηλεκτρο-ηλεκτρονικού τομέα όπως η Alcatel, η Siemens, η Italtel, η IBM και η HP έχουν μειώσει κατά πολύ τον αριθμό των κύριων εγκαταστάσεών τους στο Μιλάνο.

Την περίοδο 2000-2006 σημειώθηκε μια μείωση στον αριθμό εργαζομένων σε πολυεθνικές επιχειρήσεις μεταποίησης κατά 9,2% ήτοι 21.800 εργαζόμενοι, μια αύξηση απασχολούμενων σε πολυεθνικές επιχειρήσεις πληροφορικής, logistics και επαγγελματικών υπηρεσιών κατά 38% ήτοι 53.600 εργαζόμενοι επιπλέον.

Κατά την περίοδο 2002-2006 η Λομβαρδία προσέλκυσε το 43% των νέων επενδύσεων πολυεθνικών επιχειρήσεων εκτινάσσοντας το Μιλάνο πολύ μπροστά σε σχέση με άλλους δυνατούς πόλους όπως είναι το Τορίνο, η Ρώμη και η Μολόνια.

Διεθνοποίηση των επιχειρήσεων στο Μιλάνο (δείκτες για 2006)

Επαρχία Μιλάνου					Λομβαρδία			
Foreign Holding (outgoing)								
	Σύνολο		Ελεγχόμενα συμφέροντα		Σύνολο		Ελεγχόμενα συμφέροντα	
	Αριθμός	% Ιταλίας	Αριθμός	% Ιταλίας	Αριθμός	% Ιταλίας	Αριθμός	% Ιταλίας
Μητρικές Εταιρείες	936	16,2	781	16,6	1.952	33,7	1.625	34,6
Θυγατρικές	3.429	19,9	2.734	19,7	6.124	35,6	5.024	35,5
Εργαζόμενοι	253.982	22,7	186.831	21,4	409.499	36,5	304.250	34,8
Τζίρος (σε εκ. ευρώ)	58.082	18	43.987	17,2	91.677	28,5	70.674	27,6
Foreign Holding (incoming)								
	Αριθμός	% Ιταλίας	Αριθμός	% Ιταλίας	Αριθμός	% Ιταλίας	Αριθμός	% Ιταλίας
Θυγατρικές	2.958	41,7	2.821	43,2	3.712	52,3	3.504	53,6
Εργοστάσια	621	17,5	573	17,8	1.232	34,6	1.126	34,9
Εργαζόμενοι	323.372	37,7	302.353	38,5	411.663	48	384.525	49
Τζίρος (σε εκ. ευρώ)	169.821	43,1	161.824	44,5	195.528	49,6	185.177	50,9

Πηγή: Πολυτεχνείο Μιλάνου-ICE

Γεωργία

Η Λομβαρδία είναι η σημαντικότερη γεωργική περιοχή της Ιταλίας. Σημαντική επίσης είναι και η κτηνοτροφική παραγωγή. Στην περιοχή αυτή, που θεωρείται κέντρο της συστηματικής εκτροφής βοοειδών, εκτρέφεται σχεδόν το 30% του συνόλου των βοοειδών της Ιταλίας και είναι η τέταρτη πιο σημαντική περιοχή της Ευρώπης όσον αφορά τον αριθμό των κεφαλών βοοειδών και αγελάδων. Παράγει πάνω από το 30% του καλαμποκιού και του ρυζιού, το 20% από τη σίκαλη κλπ.

Βιολογικά

Η Ιταλία είναι η τέταρτη χώρα στον κόσμο όσον αφορά τις βιολογικές καλλιέργειες (954.361 εκτάρια) μετά την Αυστραλία, την Κίνα και την Αργεντινή, και η Τρίτη αναφορικά με τον αριθμό βιολογικών εταιρειών (36.639 εταιρείες). Κατέχει επίσης τον μεγαλύτερο αριθμό παραγωγών βιολογικών τροφίμων (το 33% του ευρωπαϊκού συνόλου) και μεταποιητών (το 22,4% του ευρωπαϊκού συνόλου) στην Ευρώπη καθώς τον μεγαλύτερο αριθμό εκταρίων για βιολογική καλλιέργεια δημητριακών (22,4%), λαχανικών (26,8%), σταφυλιών (43,4%), σιταριού (46,7%) και εσπεριδοειδών (80%). Στη χώρα υπάρχουν 647 σχολικά κυλικεία με βιολογικά προϊόντα, 185 βιο-σούπερ μάρκετ, 804 βιο-φάρμες οι οποίες προσφέρονται για διακοπές και 1.014 καταστήματα βιολογικών προϊόντων. Σχεδόν το ήμισυ όλων των προαναφερθέντων βιο-εταιρειών είναι συγκεντρωμένο σε **4 περιοχές: Τοσκάνη** (14,3%), **Εμίλια-Ρομάνια** (12,4%), **Λομβαρδία** (11%) και **Βένετο** (8,8%). Στη Λομβαρδία το 2005 υπήρχαν 156 εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων με βιολογικά προϊόντα, 78 βιο-φάρμες, 105 βιο-σχολικά κυλικεία και 39 βιολογικά σούπερ μάρκετ (21,1% του συνόλου της χώρας). Δραστηριοποιούνται περί τους 1.364 παραγωγούς βιολογικών τροφίμων. Η Παβία κατέχει το 24% των βιολογικών εταιρειών, η Μπρέσια το 14%, η Μάντοβα το 12%, το Κόμο το 11% και το Μιλάνο το 10%.

Λομβαρδία					Ιταλία		
	2006	2005	% του συνόλου της χώρας για το 2006	Μεταβολή % 06/05	2006	2005	Μεταβολή % 06/05
Βιο-Κυλικεία	111	105	16,87%	5,41%	658	647	1,67%
Βιο-μάρκετ	38	39	19,70%	-2,63%	193	185	4,15%
Βιο-κέντρα διακοπών	42	41	5,01%	2,38%	839	804	4,17%
Βιο-καταστήματα τριτοφίμων	174	156	15,90%	10,34%	1.094	1.014	7,31%
Βιο-εστιατόρια	30	35	16,95%	-16,67%	177	275	-55,37%
Φάρμες και φάρμες-κέντρα διακοπών με άμεσες πωλήσεις	-	78	-	-	-	1199	-
Σύνολο	395	454	-	-	2.961	4.124	-

Πηγή: Πολυτεχνείο Μιλάνου-ICE

Όσον αφορά τα *Βιολογικά προϊόντα* το Γραφείο μας έχει προβεί σε ξεχωριστή έρευνα την οποία έχει κοινοποιήσει στο Υπουργείο Εξωτερικών καθώς και σε άλλους επαγγελματικούς φορείς με το ΑΠ 1050/313α/5.12.2007 έγγραφό. Η εν λόγω μελέτη εμπλουτίζεται τακτικά με νεότερα στοιχεία.

Εκθεσιακά κέντρα

Από το σύνολο των 7,9 εκ. τ.μ. εκθεσιακού χώρου που διαθέτει η Ιταλία, τα 2,4 εκ. τ.μ. βρίσκονται στη Λομβαρδία. Για το 2006 στο σύνολο της χώρας τα έσοδα από τον συγκεκριμένο τομέα ανήλθαν στα 1,5 δισ. ευρώ εκ των οποίων το 84% προήλθε από το ενοίκιο των περιπτέρων και το υπόλοιπο από τα εισιτήρια των επισκεπτών (7,7 εκ. επισκέπτες στη Λομβαρδία για το 2006). Στη Λομβαρδία η μικτή εκθεσιακή επιφάνεια αυξήθηκε κατά 90,2% τα τελευταία 7 χρόνια φτάνοντας τα 1.028.354 τ.μ. σε σχέση με τα 540.400 τ.μ. που είχε το 2000. Από αυτά τα 696.310 τ.μ. είναι καλυμμένα και τα 332.044 ανοιχτά. Η εκθεσιακή ικανότητα της Λομβαρδίας αντιστοιχεί στο 29,1% του συνόλου της χώρας. Η εκθεσιακή έκταση της πόλης του Μιλάνου αντιπροσωπεύει το 51,1% του συνόλου της Λομβαρδίας. Για το νέο εκθεσιακό κέντρο του Μιλάνου στην περιοχή Rho Pero, το οποίο έχει έκταση καλυμμένου χώρου 345.000 τ.μ. και έκταση για ανοιχτές εκθέσεις 60.000 τ.μ. αποτελώντας ένα από τα μεγαλύτερα στην Ευρώπη, επενδύθηκαν 750.000.000 ευρώ. Υπάρχουν 8 περίπτερα (6 με έναν όροφο και 2 με δύο ορόφους) και 74 αίθουσες συναντήσεων (10 από τις οποίες στο νέο συνεδριακό κέντρο). Εξακολουθεί να λειτουργεί ο χώρος της παλιάς Έκθεσης Fieramilanocity σε μια έκταση 125.000 τ.μ. εντός της πόλης του Μιλάνου (μέσα στο 2008 όλες οι εκθέσεις θα λαμβάνουν χώρα στον νέο εκθεσιακό χώρο της Rho Pero ενώ ο χώρος της Fieramilanocity θα στεγάζει στο εξής μόνο συνεδριακά κέντρα). Συνολικά το Μιλάνο διαθέτει εκθεσιακή έκταση της τάξης των 530.000 τ.μ. Η Έκθεση της Κρέμονας έχει έκταση 136.000 τ.μ., της Γκάρντα

82.400 τ.μ., της Μάντοβα 71.654 τ.μ., του Μπέργκαμο 41.900 τ.μ., της Βίλα Έρμπα 31.500 τ.μ. και της Μπρέσια 28.000 τ.μ. Το 2006 έλαβαν χώρα στη Λομβαρδία 175 εκθεσιακά γεγονότα (το 19,4% του ιταλικού) και συμμετείχαν 14.721 εκθέτες (54.221 εκθέτες στην Ιταλία). Από τις 175 εκθέσεις οι 74 είχαν την δυνατότητα να προβληθούν και να ανταγωνιστούν σε διεθνές επίπεδο.

Μόδα

Η Ιταλία είναι παγκοσμίως γνωστή ως η χώρα της τέχνης και της ομορφιάς, έτσι ώστε να της έχει αποδοθεί ο τίτλος της “BelPaese”-Όμορφη Χώρα. Αυτή η κλίση αποτυπώνεται και στην παραγωγική δομή της χώρας. 4.090 ιταλικές εταιρείες λειτουργούν στον τομέα του σχεδιασμού ενδυμάτων, υφασμάτων και αξεσουάρ (αύξηση κατά 10,4% το 2006). Το ¼ από αυτές είναι εγκαταστημένες στη Λομβαρδία (περίπου 1.084 εταιρείες). Με έναν ετήσιο κύκλο εργασιών περί τα 68 δις. ευρώ η μόδα έχει γίνει η δεύτερη παραγωγική πηγή της Ιταλίας με πρωτεύουσα, αυτής της δραστηριότητας, το Μιλάνο. Τα τελευταία χρόνια η πόλη έχει επενδύσει πολύ σ’ αυτόν τον τομέα, με τη συνεργασία του Εθνικού Επιμελητηρίου Μόδας, του Ιταλικού Συνδέσμου Υφάσματος και το Ιταλικό Σύστημα Μόδας (Sistema Moda Italiana) έτσι ώστε να ανταγωνίζεται επάξια το Παρίσι και τη Νέα Υόρκη. Υπάρχουν 850 show rooms, 6.000 καταστήματα που σχετίζονται με διεθνείς σχεδιαστές, 300 επιδείξεις μόδας ετησίως με 200.000 επισκέπτες, 16 υψηλού επιπέδου ινστιτούτα μόδας με 6.000 σπουδαστές από όλον τον κόσμο. Κατά τη διάρκεια της Εβδομάδας Μόδας – Fashion Week στο Μιλάνο δραστηριοποιούνται περίπου 20.000 επαγγελματίες. Μια ματιά στα οικονομικά στοιχεία του τομέα επιβεβαιώνουν την τάση η οποία ενισχύεται τα τελευταία 5 χρόνια, με τον αριθμό των εταιρειών στη Λομβαρδία να αυξάνει και με κυριαρχούσες δύο πόλεις: το Μιλάνο και το Βαρέζε. Το Μιλάνο στεγάζει το 36,19% των τοπικών εταιρειών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μόδας και το Βαρέζε το 14,68%, ακολουθούμενο από την Μπρέσια με 13,30% και το Κόμο με 8,99%. Στο Μιλάνο εδρεύουν 3.212 εταιρείες ενδυμάτων και 1.682 παραγωγοί υφάσματος. Η αξία των εξαγωγών ανέρχεται στα 2,62 δις. ευρώ και αντιστοιχεί στο 9% του συνόλου των ιταλικών εξαγωγών στον τομέα της μόδας.

Αριθμός εταιρειών στον τομέα της μόδας για το 2006

Παραγωγικές μονάδες	Υφάσματος	Ρούχων και γούνινων παλτό	Επεξεργασίας δέρματος για είδη ταξιδιού	Σύνολο	Ποσοστό % εταιρειών στο σύνολο
Bergamo	691	699	86	1476	8,86
Brescia	971	1005	239	2215	13,3
Como	859	590	49	1498	8,99
Cremona	129	227	29	385	2,31
Lecco	239	135	28	402	2,41
Lodi	41	70	17	128	0,77
Mantova	755	505	52	1312	7,88
Milano	1682	3212	1134	6028	36,19
Pavia	121	170	383	674	4,05
Sondrio	41	49	3	93	0,56
Varese	1395	817	234	2446	14,68
Σύνολο Λομβαρδίας	6924	7479	2254	16657	100

Πηγή: Κέντρο Ερευνών Εμπορικού Επιμελητηρίου Μιλάνου, στατιστικά στοιχεία Istat

Εισαγωγές-Εξαγωγές στον τομέα της μόδας ανά γεωγραφική περιοχή (σε ευρώ)

	2005 Μιλάνο		2005 Ιταλία		% Μιλάνο 2005	
Χώρα	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές
Ευρώπη	1.338.248.284	1.468.335.764	8.899.688.725	20.891.754.983	15,00%	7,00%
Αφρική	136.829.973	103.984.221	1.147.514.806	847.217.769	11,90%	12,30%
Αμερική	53.022.555	429.889.151	617.267.403	3.051.123.047	8,60%	14,10%
Ασία	799.212.456	594.852.397	5.746.443.615	4.201.221.908	13,90%	14,20%
Ωκεανία και άλλες χώρες	1.628.786	22.595.339	197.809.226	194.690.442	0,80%	11,60%
Παγκόσμιο Σύνολο	2.328.942.054	2.619.656.872	16.608.723.775	29.186.008.149	14,00%	9,00%

Πηγή: Κέντρο Ερευνών Εμπορικού Επιμελητηρίου Μιλάνου, στατιστικά στοιχεία Istat

Ο ιταλικός τομέας υφάσματος/μόδας (2001-2005) (σε εκ. ευρώ)

	2001	2002	2003	2004	2005
Τζίρος	61.194	57.890	55.297	53.528	51.923
Ετήσια μεταβολή %		-5,4	-4,5	-3,2	-3,0
Παραγωγή	53.227	50.935	48.269	46.189	43.703
Ετήσια μεταβολή %		-4,3	-5,2	-4,3	-5,4
Εξαγωγές	28.952	27.989	26.335	26.600	26.572
Ετήσια μεταβολή %		-3,3	-5,9	1,0	-0,1
Εισαγωγές	14.150	14.315	14.244	14.909	15.568
Ετήσια μεταβολή %		-7,8	-8,8	4,7	4,4
Εμπορικό Ισοζύγιο	14.802	13.674	12.091	11.691	11.004
Ετήσια μεταβολή %		-7,6	-11,6	-3,3	-5,9
Εγχώρια Αγορά	38.425	37.261	36.178	34.498	32.699
Ετήσια μεταβολή %		-3,0	-2,9	-4,6	-5,2
Εταιρείες (αριθμός)	73.344	71.082	68.857	64.376	61.624
Ετήσια μεταβολή %		-3,1	-3,1	-6,5	-4,3
Εργαζόμενοι (σε χιλ.)	609,6	596,0	567,0	543,2	524,9
Ετήσια μεταβολή %		-2,2	-4,9	-4,2	-3,4
Εργαζόμενοι/Εταιρεία (αριθμός)	8,3	8,4	8,2	8,4	8,5
Διαρθρωτικοί δείκτες					
Εξαγωγές/Τζίρος	47,3	48,3	47,6	49,7	51,2
Εξομαλυμένο εμπορικό ισοζύγιο	34,3	32,3	29,8	28,2	26,1
Διάθεση προς εισαγωγές (στον τζίρο)	30,5	32,4	33,0	35,6	38,0
Διάθεση προς εισαγωγές (στην παραγωγή)	36,8	38,4	39,4	43,2	47,6

Πηγή: SMI-ATI, ISTAT,

Design

Το Μιλάνο θεωρείται ως το παγκόσμιο κέντρο του *design* λόγω της ικανότητας της πόλης να απορροφά τις νέες τάσεις και να τις επανεισάγει στην καθημερινή ζωή. Η Λομβαρδία είναι ο ηγέτης σε αυτόν τον τομέα με εξαγωγές που φτάνουν τα 2 δισ. Ευρώ, εκ των οποίων πάνω από 950 εκ. προέρχονται από το Μιλάνο, (σχεδόν το 11,3% του συνόλου της χώρας). Το Μιλάνο διαθέτει πανεπιστημιακή σχολή *design* και διάφορα ινστιτούτα (περίπου 17) καθώς και 528 εξειδικευμένους οίκους σχεδιασμού με ετήσιο τζίρο περί τα 220 εκ. ευρώ. Κατά τη διάρκεια της Διεθνούς Έκθεσης Επίπλου του Μιλάνου (2006) ο αριθμός των επισκεπτών ανήλθε στους 270.824.

Διεθνές εμπόριο στον τομέα επίπλων και αξεσουάρ (σε ευρώ)

	2005 όλοι οι τομείς		2005 έπιπλο και αξεσουάρ		% του επίπλου στο σύνολο	
Περιοχή	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές
Μιλάνο	74.377.290.963	38.760.550.465	398.817.068	956.504.011	0,5%	2,5%
Λομβαρδία	110.324.830.283	84.419.185.334	526.714.789	1.905.354.730	0,5%	2,3%
Ιταλία	305.685.535.036	295.738.934.239	1.537.849.938	8.472.133.372	0,5%	2,9%

Πηγή: Κέντρο Ερευνών Εμπορικού Επιμελητηρίου Μιλάνου, στατιστικά στοιχεία Istat

Τουρισμός

Κατά την περίοδο 1993-2005 σημειώθηκε μια αξιοσημείωτη αύξηση στην τουριστική κίνηση στην περιοχή της Λομβαρδίας. Τις χρονιές 2000-2001 υπήρξε μια ύφεση η οποία στα επόμενα χρόνια ξεπεράστηκε, κι έτσι ο αριθμός των ξένων τουριστών ανήλθε, για το έτος 2005, στα 9.800.000 άτομα από τα 7.300.000 άτομα που ήρθαν το 2000. Η Λομβαρδία κατατάσσεται μεταξύ των πρώτων, στην κατάταξη ανάλογα με τον όγκο τουριστικής κίνησης, περιοχών της Ιταλίας. Η άφιξη ξένων τουριστών αυξήθηκε το 2005 σε σχέση με το 2004 κατά 2,75% και η άφιξη ιταλών τουριστών, για το ίδιο διάστημα, αυξήθηκε κατά 2,26%. Οι διανυκτερεύσεις ξένων τουριστών αυξήθηκαν κατά 2,89% και των ιταλών μειώθηκαν κατά 1,66%. Να σημειωθεί ότι το Μιλάνο και γενικότερα η Λομβαρδία αποτελούν πόλο έλξης των τουριστών για τους κάτωθι λόγους:

- Η περιοχή αποτελεί το οικονομικό και εμπορικό κέντρο της χώρας και κατά συνέπεια είναι συγκεντρωμένος ένας μεγάλος αριθμός πολυεθνικών αλλά και εγχώριων εταιρειών, οπότε ο κόσμος που έρχεται για *business* εκμεταλλεύεται την ευκαιρία να κάνει και τουρισμό ή αγορές.
- Η φυσική ομορφιά της περιοχής, με τις λίμνες Κόμο, Γκάρντα, Ματζιόρε, είναι αξιοσημείωτη.
- Ο αριθμός των καταστημάτων λιανικής πώλησης ενδυμάτων σε τιμές εκποίησης (outlet) είναι ο μεγαλύτερος από κάθε άλλη περιοχή της χώρας και οι τιμές σημαντικά χαμηλές. Να σημειωθεί ότι τα εν λόγω καταστήματα σε πολλές περιπτώσεις εξυπηρετούν το αγοραστικό κοινό διαθέτοντας λεωφορεία για την μεταφορά του από και προς το κέντρο της πόλης.
- Η γειτνίαση με την Ελβετία και τις Άλπεις καθιστά το αεροδρόμιο Μαλπένσα ως το κύριο αεροδρόμιο στο οποίο έρχονται οι τουρίστες οι οποίοι θέλουν να συνδυάσουν διακοπές στη Β. Ιταλία και στη Ν. Ελβετία.

Αγορά Εργασίας

Το 18,4% του ιταλικού εργατικού δυναμικού (4.437.000 άτομα) εργάζεται στη Λομβαρδία, με δείκτη ανεργίας το 3,4% (για το δεύτερο τρίμηνο του 2006), όταν ο εθνικός είναι 6,5%. Ο δείκτης απασχόλησης είναι 66,5%. Ο αριθμός των εργαζομένων αυξήθηκε κατά 1,5% (η γυναικεία απασχόληση αυξήθηκε κατά 2,5% και η ανδρική κατά 0,7%, οι μισθωτοί αυξήθηκαν κατά 2,6% και οι ελεύθεροι επαγγελματίες μειώθηκαν κατά 1,7%) και η προσφορά εργασίας κατά 1,3%. Οι εργαζόμενοι στον τριτογενή τομέα αυξήθηκαν κατά 3,9% και κατά 5,6% στον τομέα παροχής υπηρεσιών στις εταιρίες και σε άλλες επαγγελματικές δραστηριότητες. Το 61,3% των εργαζομένων απασχολείται στις υπηρεσίες, το 37,5% στη βιομηχανία και το 3,7% στη γεωργία (πηγή Istat).

Έρευνα και Ανάπτυξη

Η Λομβαρδία έχει 27.617 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε καινοτόμους τομείς (22,2% του συνόλου της χώρας). Το 63,8% αυτών είναι συγκεντρωμένο στον τομέα της πληροφοριακής τεχνολογίας και συνδεδεμένων δραστηριοτήτων (17.630 εταιρείες), περίπου το 20% στον τομέα παραγωγής εργαλείων ακριβείας, το 6,8% στις τηλεπικοινωνίες, το 2,5% στην παραγωγή υπολογιστών, συστημάτων και λοιπού ηλεκτρονικού εξοπλισμού και το 2,2% στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης.

Το Μιλάνο είναι ο κύριος πόλος έλξης στην Λομβαρδία καθώς συγκεντρώνει το 55,8% των εταιρειών υψηλής τεχνολογίας (15.423 εταιρείες), ακολουθεί η Μπρέσια με 10,7%, το Μπέργκαμο με 8,2% και το Βαρέζε με 6,8%. Το Μιλάνο κατέχει την 6^η θέση στην Ευρώπη όσον αφορά το μέγεθος των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με έρευνα και τεχνολογία (μετά το Λονδίνο, Βερολίνο, Παρίσι, Στοκχόλμη και Κέμπριτζ).

Το Βαρέζε εξειδικεύεται στον διαστημικό τομέα με 15 σχετικές εταιρείες. Η Μπρέσια διακρίνεται στον τομέα της ρομποτικής. Ο αριθμός των εργαζομένων σε αυτούς τους τομείς στη Λομβαρδία ανέρχεται στους 212.789 αποτελώντας το 25,5% του εθνικού συνόλου.

Η Λομβαρδία εξάγει πάνω από το 50% των συνολικών εθνικών εξαγωγών στον συγκεκριμένο τομέα. Οι εισαγωγές στο δεύτερο τετράμηνο του 2006 ανήλθαν στα 12,7 δις. ευρώ. (60,95% του συνόλου της χώρας) και οι εξαγωγές στα 5,2 δις. ευρώ (39,90% του συνόλου της χώρας). Η Λομβαρδία έχει το μεγαλύτερο αριθμό Πανεπιστημίων και δαπανά το μεγαλύτερο ποσό για επιστημονική έρευνα στην Ιταλία. Το συνολικό ποσό που δαπανάται για R&D αντιστοιχεί στο 1,17% του ΑΕγχΠ.

Εμπόριο σε τομείς καινοτομίας , 2ο τετράμηνο 2006 (σε ευρώ)

Επαρχία	2006, 2 ^ο τετράμηνο		Ποσοστό % στη Λομβαρδία		Ποσοστό % στην Ιταλία	
	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές
Varese	538.582.552	654.977.272	4,23%	12,61%	2,58%	5,03%
Como	124.297.909	43.917.712	0,98%	0,85%	0,59%	0,34%
Sondrio	3.589.460	15.440.283	0,03%	0,30%	0,02%	0,12%
Milano	11.087.362.311	3.778.620.094	87,04%	72,75%	53,06%	29,03%
Bergamo	418.805.355	194.330.919	3,29%	3,74%	2,00%	1,49%
Brescia	66.718.121	93.578.367	0,52%	1,80%	0,32%	0,72%
Pavia	213.602.822	213.147.741	1,68%	4,10%	1,02%	1,64%
Cremona	63.069.364	13.039.164	0,50%	0,25%	0,30%	0,10%
Mantova	24.232.700	10.531.891	0,19%	0,20%	0,12%	0,08%
Lecco	43.163.803	52.027.277	0,34%	1,00%	0,21%	0,40%
Lodi	154.648.671	124.223.312	1,21%	2,39%	0,74%	0,95%
Σύνολο Λομβαρδίας	12.738.073.068	5.193.834.032	100,00%	100,00%	60,95%	39,90%
Σύνολο Ιταλίας	20.897.556.423	13.015.691.678	-	-	100,00%	100,00%

Πηγή: Εμπορικό Επιμελητήριο Λομβαρδίας, ISTAT

Υποψηφιότητα Μιλάνου για EXPO 2015

Η πόλη του Μιλάνου είναι συνυποψήφια με την πόλη της Σμύρνης στη διεκδίκηση της EXPO 2015. Η θεματική της έκθεσης που διεκδικεί το Μιλάνο είναι : «*Τρέφοντας τον Πλανήτη, Ενέργεια για τη Ζωή*» (FEEDING THE PLANET, ENERGY FOR LIFE). Στην προσπάθεια για την επιλογή του Μιλάνου ως φιλοξενούσας την EXPO 2015 πόλης έχουν συνενώσει τις δυνάμεις τους οι εξής φορείς: Εμπορικό Επιμελητήριο Μιλάνου, Δήμος Μιλάνου, Περιφέρεια Λομβαρδίας, Επαρχία Μιλάνου, Ίδρυμα Έκθεσης Μιλάνου και η ιταλική κυβέρνηση.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΜΙΛΑΝΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΟ Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων

ΣΤΑΝΤΖΟΣ Εμμανουήλ Σύμβουλος Ο.Ε.Υ. Α΄

ΒΑΛΑΣΗΣ Κωνσταντίνος Γραμματέας Ο.Ε.Υ. Β΄

Μιλάνο, 22/01/2008